

CAP-J als hulpmiddel bij het signaleren van suïcidaliteit

W.W.M. Daamen · E.J. de Wilde

Published online: 10 November 2015
© Bohn Stafleu van Loghum 2015

Abstract Suïcidaliteit wordt vaak voorafgegaan en in stand gehouden door problemen op meerdere terreinen. Om deze problematiek in kaart te brengen is het Classificatiesysteem voor de Aard van de Problematiek van cliënten in de Jeugdzorg CAP-J ontworpen.

Trefwoorden suïcidaliteit · signaleren

Classificatiesysteem CAP-J

Suïcidaliteit wordt vaak voorafgegaan en in stand gehouden door problemen op meerdere terreinen. Mede om deze problematiek in kaart te brengen is het Classificatiesysteem voor de Aard van de Problematiek van Jeugdigen (CAP-J) ontworpen.

Veelgebruikte classificatiesystemen zoals Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM) en International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD) kunnen inzichtelijk maken of en zo ja welke psychiatrische stoornis of (lichamelijke) ziekte zich bij een jeugdige voordoet.

CAP-J onderscheidt zich hiervan doordat het breder naar de problematiek kijkt. Ook problematiek die niet valt onder de (strikte) definities van een stoornis of ziekte maar wel aandacht nodig heeft, wordt geclassificeerd. Naast het persoonlijk functioneren van de jeugdige is de blik breder. Met CAP-J kan de problematiek op een vijftal domeinen (in CAP-J heten dit assen) geclassificeerd worden: psychosociaal functioneren, lichamelijk functioneren, vaardigheden en cognitieve ontwikkeling, gezin en opvoeding en omgeving. Er wordt een uitgebreide

beschrijving van problemen in deze domeinen gegeven waarmee de eenheid van taal tussen professionals wordt bevorderd [1].

Uitwerking van een casus

Aaron is een jongen van 15 jaar. Hij zit in klas 3 van het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) en dreigt dit jaar te moeten overdoen. Het laatste half jaar is hij niet meer gemotiveerd voor school en lijkt hij in tegenstelling tot voorheen niet onder de indruk te zijn van onvoldoendes. Aaron is een teruggetrokken jongen met weinig vrienden. Hij heeft een goede vriend die hij al vanaf de basisschool kent. Onlangs is die vriend verhuisd en voor het eerst sinds jaren gaan ze niet meer samen naar school. Aaron is ongelukkig en heeft last van suïcidale gedachten. Zijn ouders zitten niet op een lijn hoe ze hem het beste kunnen helpen. Zij hebben hier regelmatig in het bijzijn van Aaron onenigheid over.

De problematiek van de casus beschreven in het kader, kent de volgende categorisering binnen CAP-J:

- As A: Psychosociaal functioneren jeugdige
Groep A100: Emotionele problemen
Rubriek A103: Stemningsproblemen
Groep A900: Overige psychosociale problemen jeugdige
Rubriek A901: Problemen bij de verwerking van ingrijpende gebeurtenissen
- As D: Gezin en opvoeding
Groep D100: Ontoereikende kwaliteiten van de opvoeding
Rubriek D104: Onenigheid tussen ouders over opvoedingsaanpak

W.W.M. Daamen (✉) · E.J. de Wilde
Nederlands Jeugdinstuut,
Utrecht, Nederland
E-mail: w.daamen@nji.nl

As E: Jeugdige en omgeving

Groep E100: Problemen op speelzaal, school of werk

Rubriek E103: Motivatieproblemen op school of werk (onder andere spijbelen)

De hiërarchische opbouw van CAP-J bestaat uit assen, groepen en rubrieken. De culturele, leeftijds- en geslachtsspecifieke kenmerken en het verloop zijn op rubrieksniveau beschreven.

Gecombineerde problematiek op as A, D en E is een voorspeller van suïcidaliteit [2]. Het signaleren van suïcidaliteit vraagt zicht op problemen in deze domeinen. Het domein gezin en de opvoeding is hierin essentieel. Met CAP-J kan de problematiek in dit domein en in de andere domeinen systematisch in kaart worden gebracht.

Literatuur

1. Daamen W, Oudhof M, Ince D, Lekkerkerker L. Gebruikershandleiding CAP-J. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut; 2015.
2. Meeuwissen J, Speetjens P, Meije D, et al. Richtlijn stemmingsproblemen in de jeugdhulp. Richtlijnen Jeugdhulp aanbevelingen voor de praktijk. Utrecht: Nederlandse vereniging voor pedagogen en onderwijskundigen, Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk Werkers, Nederlands Instituut van Psychologen; 2014.

W.W.M. Daamen, adviseur.

E.J. de Wilde, expert.